

ואמר לן הטייעא, הבו לי עפרא להריח
בו! (25)

והיבנן ליה עפר, הוא הריח בו, ואמר לן:
מרחקינן תמני פרסי [שמונה פרסאות].

אחרי שהתקדמנו בדרכינו, תנינן [חזרנו]
ויהבינן ליה עפרא, לדעת כמה אנו רחוקים
עתה ממקום שיש בו מים.

אמר לן הטייעא, דמרחיקינן ממקום שיש בו
מים, רק תלתא פרסי.

עדיין היה מקום לחשוב, אולי הטייעא
משקר, וכלל אינו יודע כמה אנו רחוקים מן
המים, או שהוא יודע להבחין בזה על פי

חישוב זמן הנסיעה וכיוצא בו.

על כן: אפכית ליה, עפר זה בעפר זה, לנסות
אותו אם אכן הוא בקי כל כך, להבחין מתוך
העפר בלבד, כמה המרחק בין המקום
שממנו בא העפר לבין המים.

ולא יבילית ליה [לא הצלחתי ל"נצח" אותו],
כי הטייעא ידע להבחין היטב, בין עפר זה
לעפר זה, ולומר כמה רחוק מקומו של העפר
ממים. (26)

אמר לי אותו "טייעא": (27) תא, אחוי לך [בא
ואראה לך] מתי מדבר, ישראל שמתו באותן
ארבעים שנה שהלכו במדבר.

25. על פי מהרש"א ו"עץ יוסף".

26. א. כתב הריטב"א: עובדא דטייעא דמורח
ארעא דבר טבעי היא, ואף על פי כן יש בו
משל, כי השם [מודד, בוחן ובודק] אורחותיו
זוכה ומקבל פני שכינה. וראה בהערה לעיל.

ב. והמהרש"א פירש מאמר זה על תלמיד
חכם שהגיע קרוב למעלת מלך המשיח שנאמר
בו "והריחו בירתא ה'" [ראה סנהדרין צג ב
ובמהרש"א נדה כ ב] ותלמידיו שאלוהו כמה הם
רחוקים מדרגה זו, ראה שם.

ג. וב"עץ יוסף" הביא מספר "גבולת בנימין"
שטייעא — סוחר ישמעאלי זה, הוא היצר הרע,
הסוחר הגדול שמציע לכל אחד "סחורה" ופיתוי
אחר. [והוא כישמעאל שנאמר בו: "על פני כל
אחיו ישכון" [בראשית טז יב] — כשהאדם
מתפתה אחריו; ונאמר בו: "על פני כל אחיו
נפל" [שם כה יח] כשהאדם עומד כנגדו
ומנצחו].

והיה לוקח אדם שקרוץ מחומר ועפר, ובודק
מה טיבו, אם יתן האדם ליצר פתח להכנס
ולפתות יראה לו היצר הא אורחא לדוכתא פלן

— גהינום, ואם לא יאבה ולא ישמע לו יהיה
היצר מסייעו לעבוד את ה' בשני יצרים ויראה לו
אורחא לדוכתא פלן — גן עדן. [כמו שכתב
האלשיך].

בתחילת דרך העבודה הם שאלו אותו כמה
הם רחוקים ממדרגת ה"חסידות", ואמר להם:
עליכם לעלות שמונה מעלות ב"סולמו" של רבי
פנחס בן יאיר, ואחרי שהגיעו ל"פרישות" אמר
להם עדיין חסרים אתם שלש מעלות [קדושה,
ענוה ויראת חטא — על פי המשנה בסוף סוטה,
ראה שם בתוספות יום טוב] כדי להגיע לתכלית.

27. רשב"ם. וב"עין יעקב" איתא: ואמר רבה בר
בר חנה אמר לי ההוא טייעא [וכן לקמן בשאר
דברים שהראה לו הטייעא]. לפי זה, אין הכרח
שמדובר באותו טייעא. ואכן ב"עץ יוסף" פירש
טייעא דהכא — אליהו [ראה ברכות ו ב] ולעיל
פירש שהוא משל ליצר הרע. [וב"צפנת פענח"
כתב שהעיקר כגירסא דידן, ופירש ש"טייעא"
הוא חכם מחכמי אומות העולם שהם במדבר —
ארץ לא זרועה תורה ומצוות].